

Příloha žádosti o podporu z OP VVV – výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II

Název projektu¹	Schools of equality: Rovnost začíná ve škole
Název žadatele	NESEHNUTÍ

Popis vytvářeného programu

Název: Rovnost a participace

Anotace

Program je zaměřený na podporu participace studujících v rozhodovacích procesech o podobě a charakteru prostředí, ve kterém se vzdělávají. Program staví na tématu rovnosti a genderové citlivosti školního prostředí a jeho základní prvky jsou participativní plánování vlastních nápadů skupin studujících, realizace průzkumu ve školním prostředí, navrzení a prezentace možných změn vyučujícím a školnímu managementu a jejich provedení. Program tak přímo rozvíjí kompetence k aktivnímu občanství, demokratické kultury a rovnosti žen a mužů v prostředí školy.

Tematická oblast programu

Program je vyvíjen v rámci klíčové aktivity 7) Kompetence k demokratické kultuře a reaguje na tematické oblasti:

2) Podpora aktivního zapojení dětí a žáků do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života, posilování výchovy k občanství zacílené zejména na prvovoliče, zlepšování politické gramotnosti, motivace dětí a žáků k zapojení do konkrétních forem participace, zejména strukturovaného dialogu a školních parlamentů, prohlubování spolupráce státních a samosprávných orgánů se školami při aktivitách spojených s občanským vzděláváním

6) Snižování předsudků o vlivu osobních a společenských faktorů (například pohlaví či rodinného zázemí) na úspěšnost, schopnosti, vzdělávací trajektorie a volbu povolání žáků, zvýšení povědomí a podpora zájmu žáků středních škol o téma vyrovnaného zastoupení žen a mužů v politice a ve veřejném životě, genderovou podmíněnost násilí – viz Genderová problematika ve vzdělávání

¹ V rámci kterého je příloha předkládána.

Cílová skupina (včetně počtu)

- studující 8. a 9. tříd škol základních
- studující středních odborných škol
- studující gymnázií a dalších středních škol

POČET: nejméně 1 třída po cca 25 studujících

Vzdělávací cíle programu

Žáci a žákyně rozvíjí zejména klíčové kompetence k řešení problémů, sociální a personální, občanské, pracovní a komunikativní tím, že

- dokáží používat pojmy gender a genderové stereotypy a formulovat vlastní názory na téma genderových stereotypů o rolích žen a mužů v různých oblastech života (rodina, pracovní sféra, vzdělávací sféra, volný čas)
- dokáží komunikovat o vlastních zkušenostech ze školního prostředí a vyjadřovat své potřeby s ohledem na genderově citlivější školní prostředí
- aktivně přinášejí návrhy změn, které mohou proměnit školní prostředí směrem k více podporujícímu, bezpečnějšímu a tolerantnímu zázemí pro rozvoj svého potenciálu
- dokáží proměnit své nápady do praktického plánu realizace a rozvrhnout odpovědnosti za jednotlivé fáze realizace
- dokáží v týmu pracovat v terénu - komunikují mezi sebou o spolupráci, sbírají data, diskutují nad nimi a hodnotí, jaká další data z terénu potřebují
- na základě dat zpracovávají praktické návrhy změn
- prezentují své výsledky před širším publikem, formulují argumenty na obhajobu svých výstupů
- prakticky se podílí na změnách vedoucích k genderově rovnějšímu a citlivějšímu školnímu zázemí
- uvědomují si svůj podíl na tvorbě prostředí, ve kterém žijí a uvědomují si svá občanská práva a povinnosti v rámci demokratické společnosti

Soulad s RVP či DVPP

Vzdělávací program Rovnost a participace je navázaný zejména na obsah a očekávané výstupy vzdělávacích oblastí, doplňujících vzdělávacích oborů a průřezových témat pro **2.**

stupeň RVP ZV:

Vzdělávací oblast **Člověk a společnost** – zejména vzdělávací obor **Výchova k**

občanství (orientace v sociální realitě a začleňování se do společenských vztahů, vztahy v různých sociálních skupinách, učení se respektu a odpovědnosti za vlastní názory, chování a jednání s jejich důsledky, porozumění významu rovnosti, hodnoty lidských práv, respektu k právům a rovnosti žen a mužů, rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení mužů a žen v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti)

Vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** – zejména v návaznosti na oblast učiva spojenou s osobnostním a sociálním rozvojem (respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie; chování podporující dobré vztahy, aktivní naslouchání, dialog, efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích, dopad vlastního jednání a chování)

Vzdělávací oblast **Člověk a svět práce** – praktické zažití celého procesu od vzniku nápadu, jeho proměny do podoby cílů, aktivit, zodpovědností za realizaci, praktická realizace v prostředí školy - sběr podkladů pro vyhodnocení situace, formulování návrhu změn až po jejich praktickou realizaci v prostředí školy

Doplňující vzdělávací obor **Etická výchova** (v návaznosti na učivo týkající se komunikace, aktivního naslouchání, vlastní iniciativy, tvořivosti ve školním prostředí, ochoty ke spolupráci)

Průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** (mezilidské vztahy ve třídě, formování postoje k sobě samému i druhým, uvědomování si hodnoty různorodosti lidí, názorů, procvičování smyslového vnímání, řešení problémů, druzí jako zdroj poznání sebe sama, vztahy a naše skupina/třída, škola, školní prostředí, komunikace v různých situacích – obrana proti manipulaci, rozvoj dovedností pro kooperaci)

Průřezové téma **Výchova demokratického občana** (občanská společnost a škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických

principů a hodnot v každodenním životě školy - význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci)

V rámci RVP G a SOŠ navazuje vzdělávací program na tyto **vzdělávací oblasti a průřezová témata:**

Vzdělávací oblast **Člověk a společnost** (orientace ve společenských jevech a procesech tvořících rámec každodenního života, chápání společenských situací a vzorů lidského jednání a jednání v nejrůznějších situacích, proměny sociálních projevů života v čase, uplatňování tolerantních postojů vůči skupinám a jedincům, reflexe vlastního jednání a jednání druhých lidí, odhalování předsudků v posuzování různých lidí, událostí či sociálních jevů a procesů; rozpoznávání negativních stereotypů v nahlížení na roli muže a ženy ve společnosti, osvojování demokratických principů v mezilidské komunikaci, k rozvíjení schopnosti diskutovat o veřejných záležitostech, rozpoznávat manipulativní strategie, zaujímat vlastní stanoviska a kritické postoje ke společenským a společenskovedním záležitostem, věcně (nepředpojatě) argumentovat, využívat historické argumentace na podporu pozitivních občanských postojů)

Průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** (poznávání a rozvoj vlastní osobnosti – sociální role nynější i budoucí s ohledem na reflexi genderových stereotypů, vyhledávání informací, komunikační chování, odlišnost názorů a postojů, morálka ve vztahu k sobě samému a ostatním lidem, sociální a morální dilemata doby)

Průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** (sociální spravedlnost, rovnost a hodnota demokracie)

Obsah programu

Program Rovnost a participace bude vyvíjen s ohledem na zapojení všech žáků a žákyň, tedy s ohledem na jejich speciální vzdělávací potřeby. Základní myšlenkou programu je umožnit studujícím reflektovat genderové stereotypy, na které narážejí ve svém vzdělávacím procesu

a umožnit jim vyjádřit své individuální potřeby. V každé fázi programu budou zapojeny metody, které umožní všem žákům a žákyním vyjádřit své potřeby a zapojit se do společného programu. Součástí přípravy na program bude zjišťování potřeb třídního kolektivu a SVP žáků a žakyň. V programu budou popsány, jaké konkrétní metody v rámci všech jeho fází je možné využít v případě SVP žáků a žákyň (tedy různé formy znevýhodnění - tělesné, smyslové, sociální či nadání žáci a žákyně). Genderový audit školy je totiž svou formou a podporou participace vhodným nástrojem pro zohlednění potřeb žáků a žákyň také v dalších oblastech. Proto přirozeně program směřuje k zapojení a všech žáků a žákyň třídního kolektivu.

Struktura programu:

1. Úvodní tematizace - gender, genderové stereotypy a školní prostředí

- **Časová dotace:** 3 hodiny
- **Forma:** Workshop
- **Metody:** warming up aktivity, ice breaker aktivity, asociace, brainstorming, prožitkové hry, rolové hry, individuální sebereflexní práce, skupinová práce - cross work, buzz groups, video, foto prezentace, metody divadelní (práce s tělem, gesty), kvízové aktivity, škálové aktivity
- **Popis obsahu:** V úvodním workshopu budou studující seznámeni s pojmy gender, genderová rovnost, budou pracovat na objevování a možnosti prevence genderových stereotypů, a téma genderu bude v tomto workshopu vztaženo k prostředí školy (vztahy vyučujících, třídního kolektivu, prostor školy). Studující budou prozkoumávat otázky spojené dostupností školy a školního prostředí pro všechny, vliv prostředí na jejich proces učení, zda prostředí reaguje na potřeby všech skupin, jak se v něm zrcadlí mocenské poměry, jaké potřeby mají konkrétní skupiny a jak by se daly tyto potřeby odrazit ve změnách školního prostoru. Studující dostanou teoretické znalosti a přehled témat pro praktickou část programu spojenou s provedením genderového auditu školního prostředí. Workshop bude zakončen rozdělením do pracovních skupin a výběrem tématu, ve kterém se skupiny dále angažovat a v rámci něhož provedou v projektovém dnu genderový audit své školy.

2. Samostatná skupinová práce - příprava vybraného tématu

- **Časová dotace:** 3 hodiny
- **Forma:** Samostudium a diskuzní kroužek
- **Metody:** Individuální pozorování, skupinová diskuze, tvorba informačních zdrojů, brainstorming námětů, analýza problémů
- **Popis obsahu:** Pracovní skupinky budou v rozsahu 3 hodin samostudia a samostatné práce připravovat podklady pro fázi participativního plánování svého nápadu a záměru pro genderový audit školy. S podporou lektorujících osob. Participace všech bude zajištěna tím, že každý bude mít za úkol vnést do plánování individuální nápady a současně skupinově připraví zdroje informací pro svůj nápad, metody, jakými chtějí pracovat, s jakými cíli chtějí pracovat.

3. Participativní plánování s jednotlivými skupinami

- **Časová dotace:** 3 hodiny
- **Forma:** workshop
- **Metody:** různé metody participativního plánování - tvorba vize, cílů, analýza situace, world café
- **Popis obsahu:** S každou skupinou proběhne workshop, jehož výstupem bude vytvořený plán pro realizaci genderového auditu. Workshop bude facilitovat zkušený lektor či lektorka v pro práci s mládeží a společně každá skupina vytvoří vizi své školy, cíle, jakými by chtěli tuto vizi naplňovat, v rámci svého tématu si zvolí indikátory, na základě kterých chtějí v genderovém auditu školy sledovat, jaký je stav a poté navrhnout změny směrem k naplnění cílů a vize. Získají a seznámí se s genderovým sešitem, který jim usnadní podívat se na prostředí své školy genderovou optikou. Součástí plánu bude rozpis aktivit a zodpovědnost za ně během realizace genderového auditu školy. A také plán, jakým způsobem zpracují a přednesou výsledky a navrhované změny.

4. Projektový den

- **Časová dotace:** 5 hodiny
- **Forma:** genderový audit školy
- **Metody:** zúčastněné pozorování, terénní práce, rozhovory, experiment, skupinová,

individuální práce, koučing, mapování, metody vyhodnocení, hlasování

- **Popis obsahu:** Projektový den bude zahrnovat samotnou realizaci genderového auditu, kdy budou skupiny v prostoru školy realizovat své dílčí aktivity, aby získaly informace a data pro vyhodnocení situace a navržení změn směrem k naplnění cílů a vize svých plánů. Součástí projektového dne bude tedy i zpracování výsledků do podoby prezentace a práce na návrzích změn, které budou předneseny v další fázi programu. V rámci návrhů změn budou skupinky pracovat také s rozpočtem, který budou mít k dispozici na realizaci změny. Navrhované změny tedy musí podléhat kritériu realizovatelnosti s ohledem na lidské, časové, finanční zdroje, které mají k dispozici. A současně musí návrh vytvořit v prezentaci tak, aby jej obhájili před fórem studujících a vyučujících a školního managementu.

5. Prezentace výsledků/návrhů změn vyučujícím a školnímu managementu

- **Časová dotace:** 2 hodiny
- **Forma:** veřejná prezentace skupin
- **Metody:** world café
- **Popis obsahu:** Veřejná prezentace formou world café bude představovat setkání pracovních skupin se studujícími a vyučujícími/školním managementem a představení výsledků práce projektového dne a navrhovaných změn, které by chtěly skupinky realizovat ve své škole. Veřejná prezentace bude zahrnovat také možnost zapojení dalších studujících do fáze realizace změn ve školním prostředí.

6. Realizace změn v prostorách školy

- **Časová dotace:** 4 hodiny
- **Forma:** workshop
- **Metody:** vyrábění - práce s materiálem, metody vizuálního umění, designování
- **Popis obsahu:** Závěrečná fáze programu je věnována workshopům, v nichž budou studující realizovat své návrhy změn, které budou prodiskutovány a schváleny na základě world café prezentace ze strany studujících a vyučujících a školního managementu. Workshopy mohou zahrnovat vizuální úpravu určité části v prostorách školy, redesign určitého místa ve škole pro potřeby studujících, redesign

určité struktury školního času, budování praktického vybavení atd. K této fázi programu budou mít skupinky k dispozici určitou finanční částku, s níž pracovali již během fáze plánování. Studující budou nicméně motivováni vyhledávat zdroje, které jim nabízí sama škola či školní/místní komunita.

Forma programu (např. prezenční seminář)

- prezenční - úvodní workshop (gender, genderové stereotypy, gender a prostor školy, výběr tématu, rozdělení do skupin)
- samostatná domácí příprava - skupinové rozpracování tématu pro fázi participativního plánování
- prezenční - participativní plánování - vznik plánu (cíle, aktivity, kompetence, zodpovědnosti během projektového dne genderového auditu školy);
- prezenční - projektový den - realizace aktivit genderového auditu v prostorách školy; tvorba prezentace výstupů z projektového dne a návrhy změn
- prezenční - prezentace výstupů projektového dne vyučujícím, studujícím a školnímu managementu
- prezenční - realizace změn navržených studujícími v prostorách školy

Časová dotace ve vyučovacích hodinách

- 2 x 3 vyučovací hodiny/45 min (uvedení do genderu; plánování);
- 1 x 5 hodin/45 minut (projektový den včetně přípravy prezentace);
- 1 x 2 hodiny/45 minut (prezentace výsledků);
- 1 x 4 hodiny/45 minut (realizace změn v prostoru školy)

Časová dotace mimo vyučovací hodiny:

- 1 x 3 hodiny/45 minut (samostatná příprava ve skupinách)

Předpokládané místo konání

- školní třídy (SŠ, 8. a 9. třídy ZŠ)
- prostory školy
- prostory školního pozemku

Lektoři/lektorky

Kristýna Pešáková

Petra Havlíková

Lucie Čechovská

Zora Javorská

Lucie Jarkovská

a tým externích lektorů: Martin Benda, Petr Šandera, Jindřich Kunc, Marek Boček, Lukáš Slavík, Margita Rácová

Potřebné materiální a technické zabezpečení

- prostor a vybavení třídy (tabule/flipchart, PC (zvuk, internet), notebook, lavice, židle)
- další materiál pro realizaci genderového auditu školy (genderový zápisník, psací potřeby, pracovní listy, PC, notebook s programem powerpoint či jinými prezentačními programy)
- další možný materiál na realizaci změn ve školním prostředí (výtvarné potřeby a další spotřební materiál, knihy)

Způsob vyhodnocení a zapracování změn

Během realizace programu bude přítomna evaluátorka programů, která bude zpracovávat průběžnou evaluaci všech fází programu stejně jako celkovou evaluaci programu. Součástí sledování evaluace bude:

- zpětná vazba ze strany studujících - různé metody zapojené během všech fází programu
- zpětná vazba mezi lektorujícími navzájem a hodnocení proces plánování se studujícími
- zpětná vazba od vyučujících - vliv na studující, diskuse o tématu ve třídě po skončení workshopu
- kvalita vytvořených plánů skupin, rovné rozdělení kompetencí a jejich míra naplnění během genderového auditu školy (projektového dne)
- vyhodnocení genderového auditu školy - zpětná vazba na prezentace a sebehodnocení studujících během prezentace výsledků genderového auditu školy
- implementace změn - míra naplnění změn, zpětná vazba na změny ze strany ostatních studujících a vyučujících, sebehodnocení studujících, kteří implementovali změny
- evaluace a sdílení ve skupině lektorujících

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ

třída Kapitána Jaroše 18, Brno 602 00, telefon: 543 245 342

číslo účtu: FIO banka, a.s., pobočka Brno č.ú.: 2900087948/2010

Na základě testování programu ve třídách a sesbíraných zpětných vazeb budou podněty zapracovány do osnovy workshopu a následně dále testovány.

Odborná oponentura programu

doc. PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D. a Mgr. Anna Babanová (životopisy přiloženy v příloze).